

100 let československé známky - ale kde jsou ty první?

Název emise: 100 let československé
poštovní známky - aršík

Den vydání: 20. června 2018

Hodnota aršíku: 71 Kč (o 2 známkách); kat. č. A982/3

Hodnoty známek:

27 Kč - č. 982 - **známky ČSR**

44 Kč - č. 983 - **známky ČR**

Výtvarný návrh: Pavel Sivko

Rozměry aršíku: 108 x 165 mm (známek: 40 x 50 mm)

Tisk: Poštovní tiskárna cenin, Praha

Druh tisku: plnobarevný OF

Tisková forma: 3 AP (AP: 2 různé známky + 3 kupony)

Náklad: 45.000 aršíků (podle terminologie Pofis PL)

Rytec FDC: Jaroslav Tvrdoň

FDC: obě OTp, v barvě černé (982), modré (983)

Tisk: PTC Praha; **Náklad:** 3 300 sérií

Tak to je tedy něco - takový aršík u nás (a myslím, že ani ve světě) ještě nevyšel! Na první pohled - nádhera! Zmenšený list ze zásobníku z Brněnských papíren s páskami z pergaminového papíru a vyseknutými kulatými rohy si určitě pamatuje každý z nás - a někteří v něm ucháváme své známky dodnes. Vyobrazené známky zachycují průřez emisemi od roku 1919 téměř do současnosti a každý si v nich může najít ty ze svého dětství, na které asi vzpomíná nejraději (v mém případě je to šedesátihaléřovka z prvních Svolsinského krojů, stejně stará jako já).

Aršík (jak ho nazvala pošta) se mi velmi líbí a myslím, že bude mít úspěch u nás i v zahraničí. Když říkám, že se mi líbí, mám tím na mysli všechno: velkorysý formát známek a kuponů, výtvarnou podobu, použité písmo, reprodukce známek, jejich stínování, zapojení kuponů, decentní připomenutí nadcházející výstavy PRAGA 2018.

Co mě však zarazí, jsou dvě překvapivé věci. Zprv: Ač jde o vydání 100 let čs. známky, ty první československé - tedy Hradčany - na něm vyobrazeny nejsou!

Za samozřejmé bych považoval, že jako první bude vyobrazena alespoň jedna z dvojice známek I. kresby, tedy 5 h světle zelená nebo 10 h červená. Nejenže to tak není, nenachází se tu dokonce ani jedna z celkem šestadvaceti hodnot této naší první emise! Situaci nezachraňuje ani vyobrazení novinové šestihaléřovky Sokol v letu, protože onoho slavného 18. prosince 1918 vyšly z této emise jiné dvě hodnoty - 2 h zelená a 10 h fialová.

Druhou otázkou je označení útvaru, v němž obě nové známky vyšly. Vydavatel a pošta hovoří o *aršíku*, podle terminologie používané v katalozích Pofis i v našem časopisu jde však spíše o *malý přepážkový list*, tedy PL. Všeobecné shody na definici aršíku jsme ve filatelistické obci dosud nedosáhli. Já se přidružuji hlediska, které před nějakými dvaceti lety formuloval znalec Pavel Pažout, že aršík je vlastně malý přepážkový list s omezeným počtem známek (řekněme do 10, ale na tom netrám, může to být i jinak), na jehož okrajích, tedy mimo samotné známky a kupony, je provedena související výzdoba a/nebo nápisy, mimo technických poznámek a značek. Pokud se nic z toho na okrajích nenachází, jde o malý přepážkový list (PL). V dnešním případě však na okraje ze známek a kuponů přesahují pásy zásobníku - a tak babo rad! Abychom předešli zmatkům a nedorozuměním, doporučuji přeci jen v tomto případě používat výraz *aršík*, protože je tu i další tradiční hledisko, a sice, že *aršíkem je vše, co za aršík vydavatel nebo pošta označí*. Už první vydání v takové úpravě - Kde domov můj? 1934 - se více než osm desítek let pohybuje ve schizofrenní situaci „aršík - nearšík“, protože jej pošta označila výrazem „grafický list“.

Tím jsme se vypořádali s terminologií a vraťme se k nové emisi. Už jsem řekl, že se mi celý aršík (budu tedy používat tento výraz) líbí, za krásné a nápadité však považuji i samotné známky z něj.

První, sedmadvacetikorunová, vyobrazuje známky československé, druhá, čtyřiačtyřicetikorunová, české. Na obou obálkách dne vydání je jen přes růžek poštovně znehodnocuje stejné, nápadité pojaté razítko s motivem běžícího doručovatele z novinových známek z roku 1945. Jednoduchá kresebná výzdoba FDC je inspirována Bendovou Holubicí, na nižší hodnotě v černé a na vyšší v modré barvě.

Kdyby se jen v naší známkové tvorbě dařilo všechno tak, jak se povedla tahle emise!